

Yazma Eğitimi Nasıl Olmalı? Lisansüstü Tezlerde Sunulan Önerilerin İncelenmesi

Aydın Önal*, Sedat Maden**

Makale Geliş Tarihi: 21/11/2024

Makale Kabul Tarihi:23/09/2025

DOI: 10.35675/befdergi.1589356

Öz

Ana dili olarak Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerindeki yazma öğretimiyle ilgili önerileri incelemek için yapılan çalışma, nitel araştırma yöntemine göre kurgulanmıştır. Lisansüstü tezlerdeki önerileri meta-tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmanın materyali Ulusal Tez Merkezi'nden elde edilmiştir. Çalışmanın materyalini elde etmek için Ulusal Tez Merkezi'ndeki tez arama kısımlarına Türkçe, Türkçe öğretimi, Türkçe eğitimi, yazma becerisi, yazma öğretimi ve yazma eğitimi anahtar kelimeleri yazılmış ve 2018-2020 arası yıl kısıtlaması konularak izinli tezler dikkate alınmıştır. Araştırma sonucunda, lisansüstü tezlerde yazma öğretimiyle ilgili 566 önerinin sunulmuştur. Bu önerilerin içinde en fazla yazma süreciyle ilgili önerilerde bulunulmuştur. Bunu sırasıyla öğretmen ve öğretmen adayları, araştırmacılar, Türkçe öğretim programı, Türkçe ders kitabıyla ilgili önerilerin takip ettiği görülmüştür. Bu sonuçlar araştırmacıların yazma öğretimi süreci üzerinde daha çok durduklarına işaret etmektedir. Yazma öğretimi süreciyle ilgili; yazma süreci, yazma etkinlikleri, yazma yöntem ve teknikleri, aktif öğrenme teknikleri ve duyuşsal unsurlarıyla ilgili konular daha fazla ön plana çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, yazma becerisi, yazılı anlatım, öneri, lisansüstü tez.

How Should Writing Education Be? Examining The Suggestions in Graduate Theses

Abstract

The study, which was conducted to examine the suggestions about writing teaching in master's and doctoral theses prepared in the field of teaching Turkish as a mother tongue, and to determine their tendencies, was designed according to the qualitative research method. Meta-thematic analysis was used to determine the suggestions in the postgraduate theses that constitute the research data. The material for the study was obtained from the National Thesis Centre. To obtain the material for the study, the keywords Turkish, Turkish language teaching, Turkish language education, writing skills, writing instruction, and writing education were entered into the thesis search sections of the National Thesis Centre, and authorized theses were considered, with a restriction on the years 2018-2020. The research

* Batum Türk Okulu, Batum, Gürcistan, aydnonall@gmail.com, ORCID: [0000-0002-0930-9122](https://orcid.org/0000-0002-0930-9122)

** Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Bayburt, Türkiye, sedatmaden@bayburt.edu.tr, ORCID: [0000-0002-8024-8182](https://orcid.org/0000-0002-8024-8182)

Kaynak Gösterme: Önal, A., & Maden, S. (2025). Yazma eğitimi nasıl olmalı? Lisansüstü tezlerde sunulan önerilerin incelenmesi. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(48), 1715-1743.

revealed 566 suggestions related to writing instruction in postgraduate theses. Among these suggestions, the most numerous were those related to the writing process. This was followed by suggestions related to teachers and teacher candidates, researchers, Turkish teaching programmers, and Turkish textbooks. These results indicate that researchers focus more on the writing instruction process. Topics related to the writing instruction process, such as the writing process, writing activities, writing methods and techniques, active learning techniques, and affective elements, are more prominent.

Keywords: Teaching Turkish, writing skills, written expression, suggestion, Postgraduate thesis.

Giriş

Yazma, duygu ve düşüncelerin basılı veya elektronik ortamlarda sembol, harf ve kelimeler yoluyla iletişim kurma sürecidir. Bu süreç; bilişsel, duyuşsal ve devinişsel unsurların işe koşulduğu, anlam üretme ve üretilen anlamın iletildiği çok boyutlu bir yapıyı ifade etmektedir.

Yazma bir anlatma becerisi olduğu için üretici dil becerileri arasındadır (Demirel, 2003; Özbay, 2007). Yazma, “birçok amaç için kullanılabilir bir araçtır. Bir olay ya da konuyla ilgili düşünce aktarmak, alışverişe çıkarken listeleme yapmak, not almak, gelişen teknolojinin imkânlarıyla bilgi paylaşmak, sohbet etmek için de yazıdan yararlanılabilir” (Demir, 2012, s. 344). Bunun yanı sıra duygu, düşünce ve hayallerin edebî bir şekilde ortaya konulması yazı sayesinde olur. İnsan hayatının her alanında etkisini hissettiren yazma, okuma becerisi gibi okul sıralarında kazanılmaktadır. Ancak yazma becerisi diğer dil becerilerine göre daha geç kazanılmaktadır. Aynı zamanda yazma, diğer dil becerilerinde edinilen yetkinliğe koşut biçimde gelişmektedir (Göçer, 2016; Güneş, 2016; Sever, 2000). Bu nedenle “diğer dil becerileri yeterince gelişmeden yazma becerisinin gelişmesi beklenmemelidir. Düşünce dünyası fakir olan bir öğrencinin kendini yazılı olarak da ifade etmesi pek mümkün değildir. Yeterince okumayan, dinlemeyen, konuşmayan birisinin yazma becerisi de istenen düzeyde olmayacaktır” (Önal, 2020, s. 24). Bundan dolayı öğretim programı, ders kitabı, materyal ve öğretim uygulamalarının niteliği yazılı anlatımda belirli bir yetkinliğe ulaşmada belirleyici olmaktadır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019) yazma öğrenme alanına ilişkin kazanımlar sınıf seviyesine göre yapılandırılmıştır. Bu kazanımlar yazma becerisinin öğretimi sürecinde öğretmenlere yol göstermektedir. Programdaki kazanımların uygulanabilir olması, çeşitli yazma yöntem ve tekniklerini kapsaması gerekmektedir. Ancak alan yazınında yer alan araştırmalarda Türkçe öğretim programının bazı eksiklerinin olduğu dile getirilmiştir. Örneğin Avcı ve Tepeli (2022) yazma kazanımlarının açıklama, sayı ve farklı örnekler sunma yönlerinden yetersiz olduğunu tespit etmiştir. Aynı şekilde Çifçi ve Soyuçok (2021) programların öyküleyici metin yazma öğretimi konusunda zayıf olduğu sonucuna varmıştır.

Öğretim programlarında hedeflenen kazanımlara ulaşılmasında etkili olan ders kitapları, öğretim sürecinde en fazla faydalanılan öğretim materyalleridir (Akdeniz, 2019; Canlı, 2015; Göçer, 2008). Aynı şekilde yazma öğretimi sürecinde de kullanılan kaynakların başında ders kitapları gelmektedir. Öğrenciler ders kitabındaki yazma etkinlikleri yoluyla öğretim programının kazanımlarına ulaşmaktadır. Bunun için de ders kitaplarındaki yazılı anlatım etkinliklerinin yazmaya teşvik edici olması önemlidir. Ders kitaplarında öğrencinin sınıf seviyesine, yaşına ve yazma eğilimlerine göre etkinliklerin bulunması gerekmektedir. Ayrıca öğretim programının da işaret ettiği gibi süreç temelli yazma tekniği dikkate alınarak etkinlikler tasarlanmalıdır. Yine bu etkinlikler çeşitli yazma yöntem ve teknikleri içermelidir. Ancak alan yazınındaki çalışmalar ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin niteliği, niceliği ve ölçme değerlendirme yönleriyle birtakım eksiklikler taşıdığını ortaya koymaktadır (Demir Atalay, 2015; İşcan & Cımbız, 2018; Karacaoğlu, Dağ & Uzun, 2021). Bu bağlamda tespit edilen eksikler doğrultusunda gerekli düzeltmelerin yapılması gerekmektedir.

Öğrencilerin yazma becerisinin geliştirilmesi sürecinde ders kitapları, temel bir kaynak işlevi görse de öğretmenlerin sınıf içi uygulamaları, geribildirim mekanizmalarını ve öğretim stratejileri etkili kullanmaları yazma sürecini doğrudan etkilemektedir. Nitelikli bir yazma eğitimi, öğretmenin yalnızca kuramsal bilgiyi aktarmasıyla değil, aynı zamanda öğrencileri eleştirel düşünmeye yönlendiren, yaratıcı yazma ortamları sunan ve sürece dayalı değerlendirme yöntemlerini kullanan bir yaklaşım benimsemesiyle mümkün olmaktadır. Bu doğrultuda, öğretmenlerin yazma öğretimine yönelik bilgi birikimlerini artırmaları, yenilikçi öğretim tekniklerini uygulamaları ve öğrencilere geribildirimler sağlamaları yazma becerisinin kalıcı ve sürdürülebilir bir şekilde gelişmesine katkı sunmaktadır.

Yazma öğretimine ilişkin yukarıda belirtilen hususları ele alan çeşitli akademik çalışmalar bulunmaktadır. Özellikle konuyu daha detaylı olarak inceleyen lisansüstü tezlerin bulgu, sonuç ve önerileri yazma öğretimi üzerindeki etkisi yadsınamaz. Lisansüstü çalışmaların sunduğu teorik ve uygulamaya dönük öneriler, yazma eğitiminin niteliğini artırmak adına hem akademik hem de pratik düzlemde önemli bir referans kaynağıdır. Söz konusu lisansüstü çalışmalarda ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlardan yola çıkılarak yazma eğitimi iyileştirmek için sunulan önerilerin alandaki öğretmen ve araştırmacılar için yol gösterici niteliği bulunmaktadır.

Alan yazınında yazma öğretimiyle ilgili lisansüstü tezleri çeşitli yönleriyle inceleyen çalışmalara rastlanmaktadır. Çoban (2022) yaratıcı yazma ile ilgili lisansüstü tezleri, Kemiksiz (2021) yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yarı deneysel tezleri, Temizkan ve Erdevir (2020) 1989 ile 2019 yılları arasındaki lisansüstü tezleri, Sidekli ve Uysal (2017) 2000-2016 yılları arasındaki lisansüstü tezleri, Uyar (2016) 1990-2015 yılları arasındaki lisansüstü çalışmaları, Tok ve Potur (2015) da 2010-2014 yılları arasındaki yazılı anlatım içeren lisansüstü çalışmaları bütüncül bir şekilde incelemiştir.

Anılan çalışmaların yazma eğitimi ile ilgili lisansüstü tezleri genel bir şekilde ele alarak değerlendirdiği görülmüştür. Ancak ilgili alanda hazırlanan lisansüstü tezlerde sunulan bilimsel önerileri bütüncül bir bakış açısıyla değerlendiren bir araştırma bulunmamaktadır. Konuyla ilgili yapılacak çalışmalar yazma becerisine yönelik yeni akademik araştırmalara, öğretmenlere, ders kitabı ve öğretim programı hazırlayanlara faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmada, 2018-2020 yılları arasında ana dili olarak Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerindeki yazma öğrenme alanı ilgili önerilerin eğilimlerini belirlemek amaçlanmaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Yazma eğitimiyle ilgili önerilerin genel dağılımı nasıldır?
2. Yazma eğitimiyle ilgili önerilerin yazma öğretimi sürecine dair dağılımı nasıldır?
3. Yazma eğitimiyle ilgili önerilerin öğretmenlere yönelik dağılımı nasıldır?
4. Yazma eğitimiyle ilgili önerilerin araştırmacılara yönelik dağılımı nasıldır?
5. Yazma eğitimiyle ilgili önerilerin Türkçe öğretim programına yönelik dağılımı nasıldır?
6. Yazma eğitimiyle ilgili önerilerin ders kitaplarına dair dağılımı nasıldır?

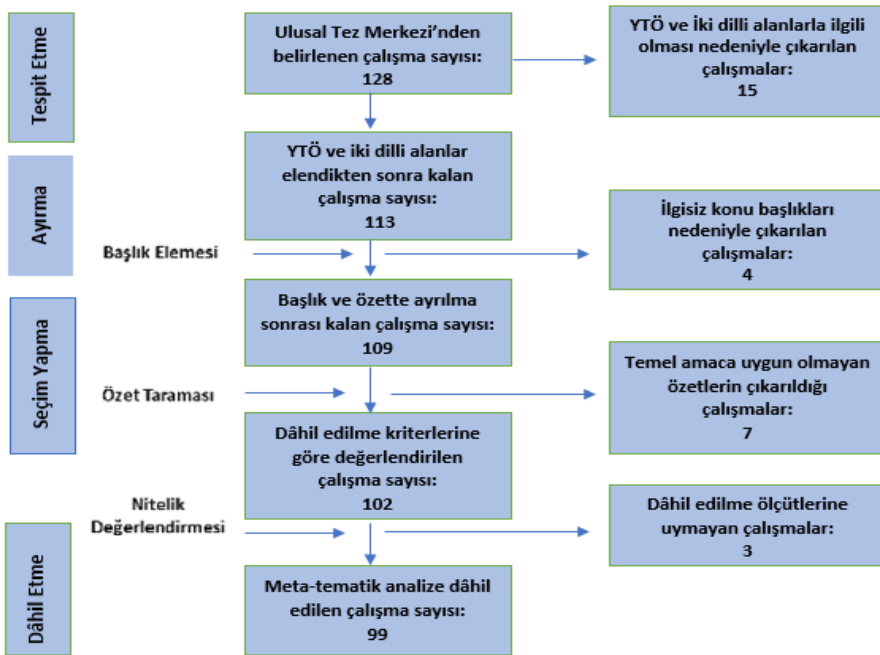
Yöntem

Araştırmada, 2018-2020 yıllarını kapsayan ana dili Türkçe eğitimi yazma öğrenme alanıyla ilgili lisansüstü (yüksek lisans/doktora) tezlerdeki öneriler incelemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada meta-tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Meta-tematik analiz; belirli bir araştırma konusunda ulusal ve/veya uluslararası alanda çalışılmış araştırmalara ait verilerin ortak bir düzlemde ele alınarak yeniden tema ve kodlar oluşturularak ifade edilmesi ve anlam kazandırılması olarak tanımlanabilmektedir (Batdı, 2019, s. 11).

Belge/doküman incelemesine dayalı, sözel/metinsel içerikli bir analiz süreci içeren meta-tematik analiz, tema ve kodlar oluşturularak çalışmaların nitel bulgularını birleştirme amacı taşımaktadır (Batdı, 2017). Meta-tematik analiz, çeşitli araştırmalarda ortaya çıkan temaları inceleyerek bu temaları daha geniş bir bağlamda analiz etmeye yönelik bir yöntemdir. Bu analiz yöntemi, özellikle belirli bir konuya dair farklı çalışmalarda bulunan temaların sentezlenmesiyle, ilgili fenomen hakkında daha kapsamlı bir anlayış geliştirmeyi hedefler (Noblit & Hare, 1988; Paterson, Thorne & Canam, 2001)

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın amacı doğrultusunda, 2018-2020 arasında kısıtlamasız ve ana dili Türkçe öğretimi yazma öğrenme alanıyla ilgili lisansüstü tezler dikkate alınmıştır. İlgili örneklem aralığındaki araştırmaların dikkate alınmasında bu yıllarda yazma öğrenme alanı ile ilgili lisansüstü tezlerin daha fazla olması (Önal & Maden, 2021; Çoban, 2022; Şentürk & Yazar, 2021) ve örneklemin kapsamı daraltılarak verilerin kontrolü ve analizinin daha doğru yapılmasını sağlamak temel gerekçeler olmuştur. Verileri toplamak için Yazma Eğitimi Tez Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Formda tarih, tür (yüksek lisans, doktora), tez adı, yazar, başlık ve özet kategorileri bulunmaktadır. İçinde yazma eğitimiyle ilgili öneri bulunmayan tezlerle Yabancılar Türkçe öğretimi (YTÖ) ve iki dilli alanlarda hazırlanan tezler incelemeye alınmamıştır. Araştırmanın verilerine ulaşmak için Ulusal Tez Merkezi'ndeki tez arama kısımlarına; Türkçe, Türkçe öğretimi, Türkçe eğitimi, yazma becerisi, yazma öğretimi ve yazma eğitimi anahtar sözcükleri yazılmıştır. Ulaşılan tezler Yazma Eğitimi Tez Değerlendirme Formu'na yazılmıştır. Moher ve diğ. (2009) tarafından geliştirilen Batdı (2019) tarafından uyarlanan akış diyagramı (PRISMA) bu araştırmada lisansüstü tezlerin meta-tematik analizini yapmak amacıyla kullanılmıştır. Veri toplama işlem ve sürecini içeren diyagram Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Veri toplama işlem ve süreç diyagramı (Batdı, 2019).

PRISMA diyagramından anlaşılacağı üzere, Ulusal Tez Merkezi'nde yazma eğitimiyle ilişkin 128 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu araştırmaların yıl aralığı 2018-2020 olarak kısıtlanmıştır. İlgili yıllar arasında yazma eğitimine ilişkin tespit edilen 128 çalışmanın 15'i YTO ve iki dilli konu alanlarını içermesi nedeniyle çıkarılmıştır. Bu konularla ilgili lisansüstü tezler çıkarıldıktan sonra geriye 113 araştırma kalmıştır. Kalan tezlerin 11'i başlık ve özetin içeriğine ilişkin yürütülen incelemede veri setinden çıkarılmıştır. Çünkü bu araştırmaların başlıkları uygun gibi görünse de içerik olarak yazma eğitiminin unsurları ve amaçlarıyla ilgili olmadığı tespit edilmiştir. Geriye kalan 109 araştırmanın özetlerinin "uygunluk" ölçütü yönüyle incelenmesi sonucu uygunluk göstermeyen 7 çalışma çıkarılmıştır. Bu araştırmaların başlıkları yazma eğitimini içermesine rağmen özetleri incelendiğinde Türkçe eğitimiyle ilişkili olmadığı anlaşılmıştır. Geriye kalan 102 lisansüstü tezden 3'ünün yazma eğitimiyle ilgili öneriye yer vermediği tespit edildiği için analiz dışı tutulmuştur. Bu gerekçelerle analiz dışında tutulan araştırmaların ardından 99 lisansüstü tez kalmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmacılar tarafından lisansüstü tezlerdeki öneriler MAXQDA 2020 programı ile içerik analizi yöntemine uygun olarak çözümlenmiştir. İlk aşamada, yazma öğrenme alanında yazılan toplam 99 lisansüstü tezdeki önerilerin tamamı tasnif edilmeden MAXQDA programına aktarılmıştır. Böylece veri havuzu oluşturulmuştur.

İkinci aşamada, yazma öğrenme alanının unsurları doğrultusunda kodlar oluşturulmuştur. Yazma eğitimi ile ilgili öneriler kodlara işlenirken aynı konuyla ilişkili öneriler tek öneri olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca bir cümlede birden fazla konuyu kapsayan öneriler ayrı bir şekilde işlenmiştir. Kodlanan öneriler ilişkili olduğu temaların altında gruplandırılarak isimlendirilmiştir.

Son aşamada, araştırmacıların MAXQDA nitel veri analizi programına ayrı ayrı kodladıkları veriler daha sonra bir araya getirilmiştir. Bu şekilde araştırmanın nihai verileri elde edilmiştir. Bu işlemlerin sonucunda toplam 566 öneri tespit edilmiştir. Önerilerin anlaşılabilirliğini artırmak için örnek öneri tablolarından ve şekillerden faydalanılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliliğini sağlama adına çalışma sürecinin her aşamasının detaylı bir şekilde anlatılmasına dikkat edilmiştir. Bunun yanı sıra Maxwell'in (1992) nitel çalışmalarda geçerlilik ölçütleri ile meta-tematik analiz yöntemi uygulama ölçütleri bağlamında araştırma yürütülmüştür. Bu kapsamda yazma eğitimiyle ilgili tüm tezleri detaylı bir biçimde incelemek amacıyla ulaşılan tezler Yazma Eğitimi Tez Değerlendirme Formu'na kaydedilmiştir. Bunun yanı sıra araştırmacıların tespit ettiği kod, kategori ve temalar yazma eğitimi alanının unsurlarıyla ilişkili olmasına

dikkat edilmiştir. Bunun için de yazma eğitimiyle ilgili alanyazında makale, kitap, tez, bildiri ve diğer bilimsel çalışmalardan kodlama ve tema oluşturma sürecinde faydalanılmıştır.

Araştırmanın güvenilirliği adına kodlamaların önemli ölçüde tutarlı olması ve benzerlik göstermesi gerekmektedir (Maxwell, 1992). Benzerlik oranını bulmak amacıyla MAXQDA 2020 programında yer alan sunulan Cohen'in (1960) Kappa istatistiğinden faydalanılmıştır. MAXQDA 2020 programından ulaşılan kodlayıcılar arası uzlaşma sonucu Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1.
Kodlayıcılar Arası Uzlaşma Değeri

		Kodlayıcı 1		Kappa	
		1	0		
Kodlayıcı 2	1	a = 1318	b = 105	1423	P(observed) = Po = a / (a + b + c) = 0.93
	0	c = 0	0	0	(Po - Pc) / (1 - Pc) = 0.92
					P(chance) = Pc = 1 / Kodların Sayısı = 1 / 60 = 0.02
		1318	105	1423	

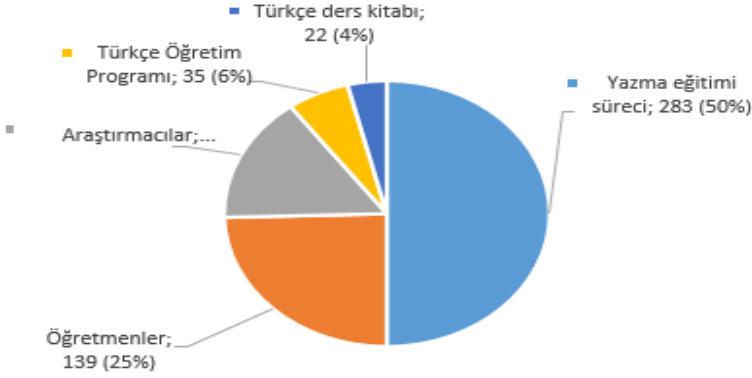
Tablo 1'de iki farklı kodlayıcı ile yapılan kodlamalar, kod varlığı düzeyine göre karşılaştırılmıştır. Kodlanan 1318 bölüm ilişkiliyken 105 bölümün ilişkili olmadığı tespit edilmiştir. Verilere göre kodlayıcılar arası görüş birliği değeri 0.92'dir. Landis ve Koch (1977) Kappa değerinin 0.81 ve üzeri olmasının mükemmel derecede uyumu ifade ettiğini belirtmiştir. Bu sonuç kodlayıcılar arası uyumun mükemmel düzeyde olduğunu göstermektedir. Bunun yanı sıra doğrudan yapılan alıntılarla (örnek öneriler) araştırmanın teyit edilebilirliği sağlanmaya çalışılmıştır (Shenton, 2004).

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu kısmında, yüksek lisans ve doktora tezlerinde yer alan yazma öğrenme alanı ile ilgili öneriler çeşitli değişkenler (yazma eğitim süreci, öğretmenler, araştırmacılar, öğretim programı, ders kitabı) açısından incelenmiş ve ulaşılan bulgular grafik ve tablo olarak verilmiştir.

Yazma Öğrenme Alanı ile İlgili Önerilerin Dağılımı

Araştırmada lisansüstü tezlerde bulunan yazma öğrenme alanı ile ilgili öneriler Şekil 2'de görülmektedir.

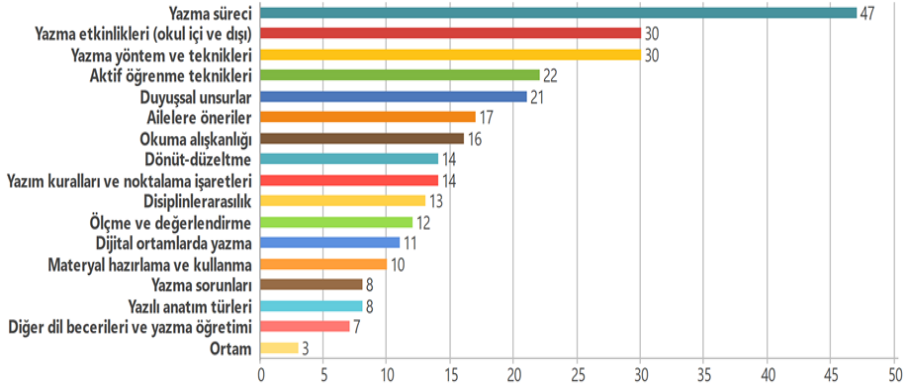

Şekil 2. Yazma öğrenme alanına yönelik önerilerin genel dağılımı

Şekil 2’deki yazma öğrenme alanı ile ilgili önerilerin anlaşılacağı üzere en fazla öneri yazma eğitimi süreci (f=283) üzerine sunulmuştur. Bunu da sırasıyla öğretmenlere (f=139), araştırmaçılara (f=87), öğretim programına (f=35), ders kitabına (f=22) yönelik önerilerin takip ettiği belirlenmiştir.

Yazma eğitimi sürecine yönelik öneriler

Araştırmacıların yazma eğitimi sürecine dair sunduğu önerilerin konu dağılımı Şekil 3’te verilmiştir. Bunun yanı sıra bu konularla ilgili öneri örnekleri de Tablo 2’de gösterilmiştir:

Şekil 3. Yazma eğitimi sürecine yönelik önerilerin konu dağılımı

Şekil 3'te yazma eğitimi süreciyle ilgili önerilerin konu dağılımı görülmektedir. Bulgulara göre en fazla öneri yazma süreci (f=47) üzerine sunulmuştur. Lisansüstü tezlerde öğrenme-öğretme sürecine yönelik; yazma öncesinde, sırasında ve sonrasında yapılması gereken önemli noktalar hakkında önerilerde bulunduğu anlaşılmıştır. Yazma sürecinden sonra sırasıyla etkinlikler (f=30), yöntem ve teknikler (f=30), aktif öğrenme teknikleri (f=22) ve duyuşsal unsurlar (f=21) ile ilgili önerilerin geldiği tespit edilmiştir.

Bunların yanı sıra lisansüstü tezlerde; ailelere de öneriler (f=17) sunulduğu ayrıca okuma alışkanlığı (f=16), dönüt-düzeltilme (f=14), yazım kuralları ve noktalama işaretleri (f=14) ile ilgili önerilerin de sıkça yer aldığı görülmektedir. Öte yandan tezlerde ortam (f=3), diğer dil becerileri ve yazma ilişkisi (f=7), yazılı anlatım türleri (f=8) ve yazma sorunları (f=8) ile ilgili önerilerin ise çok az sunulduğu belirlenmiştir.

Araştırmacıların sundukları önerilerin bazıları Tablo 2'de gösterilmiştir:

Tablo 2.
Yazma Eğitimi Süreciyle İlgili Örnek Öneriler

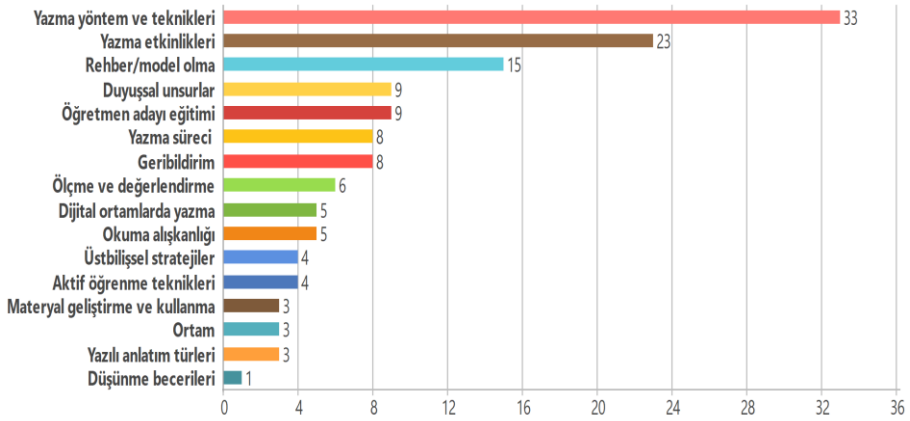
Konu	Örnek öneriler
Yazma süreci	Yazma öncesinde tür, türe özgü yazma ve yazma sürecini verimli kullanma konularında ön bilgilendirme yapılmalı. Yazma derslerinde hazırlık, amaç, yöntem, sınırlandırma ve yazım kuralları üzerinde durulmalı.
Yazma etkinlikleri	İşbirlikli yazma çalışmaları ve yaratıcı yazma çalışmaları sıklıkla yapılmalı. Sınıf içi yazma yarışmalarının düzenlenmeli.
Aktif öğrenme teknikleri	Yazma çalışmalarında yaratıcı drama tekniği kullanılmalı. Proje Tabanlı Öğrenme yöntemi ile yazma becerisi geliştirilmeli.
Duyuşsal unsurlar	Yazma sürecinde öğrenciler motive edilmeli. Öğrencilerin yazma öz yeterlik algısı geliştirilmeli.
Ailelere öneriler	Ebeveynler yazma becerisini geliştirmek için çocuklarını günlük tutma konusunda teşvik etmeli. Aileler çocuklarının yazılarını takdir etmeli ve yanlışlarını uygun dille ifade etmeli.
Okuma alışkanlığı	Yazma becerisinin geliştirilmesi için öğrencilerin okuma alışkanlığı edinmesi gerekli. Yazma kaygısını gidermek için öğrencileri daha fazla kitap okumaya yönlendirilmeli.
Dönüt-düzeltilme	Öğrencilerin metinlerine mutlaka geribildirimde bulunulmalı. Verilmeli.
Yazım kuralları ve noktalama işaretleri	Metinden hareketle yazım kuralları ve noktalama işaretleri etkinlikleri yapılmalı. Yazım kuralları ve noktalama işaretleri ezberden ziyade uygulamalı

	çalışmalarla öğretilmeli.
Disiplinlerarasılık	Yazma etkinlikleri diğer branşlarda da yapılmalı. Yazma becerisini geliştirilmesi diğer branşlarda da yazılı anlatım ilkelerine uygun olarak işlenen konuyla ilgili etkinlikler yapılmalı.
Ölçme ve değerlendirme	Yazma sürecinin değerlendirilmesinde çeşitli ölçme araçlarından faydalanılmalı. Yazma becerisinin not ile ölçülmesinden ziyade geliştirilmesi önemsenmeli.
Dijital ortamlarda yazma	Yazma sürecinde elektronik ortamlardan da faydalanılmalı. Dijital yazma ortamları hakkında öğrenciler bilgilendirilerek bu ortamları kullanma konusunda uygulamalar yapılmalı.
Materyal hazırlama ve kullanma	Etkileşimli materyaller yazma sürecinde kullanılmalı. Yazma öğretiminde öğrenciyi aktif kılmak için dijital araçlardan sesli ve görüntülü materyaller hazırlanmalı.
Yazma sorunları	Yazma öğretimi yapılırken olumsuzluklar tespit edilmeli ve buna göre düreç yapılandırılmalı. Yazma tutukluğu içinde olan öğrencilere yönelik tedbirler alınmalı.
Yazılı anlatım türleri	Öğrencilere çeşitli yazılı anlatım türlerine ilişkin ayırt edici yönlerini ortaya koyan eğitimler evrilerek yazma çalışmaları yapılmalı. Tek bir türe odaklı yazma çalışmalarından ziyade farklı türlerden de yararlanılmalı
Diğer dil becerileri ve yazma öğretimi	Yazma becerisinin geliştirilmesi için diğer dil becerilerinin öğretimi sürecinde yazma etkinliklerine yer verilmeli. Yazma becerisinin gelişmesinde söz varlığının belirli bir seviyede edinilmiş olması gerekli.
Ortam	Sınıf ortamı işbirlikli ve bireysel yazma çalışmalarına uygun olmalı. Gürültü, ses ve ışık gibi olumsuz dış etkenler yazma ortamından arındırılmalı.

Tablo 2’den anlaşılacağı üzere, önerilerde öğrencilerin yaşına uygun ve ilgisini çeken çeşitli yazma etkinlikleri tasarlanması bu etkinlik sürecinin işbirlikli öğrenme ve drama gibi aktif öğrenme yöntemleriyle yürütülmesinin üzerinde durulmaktadır. Eğitim sürecinde mutlaka yazma yöntem ve tekniklerinin kullanılması gerektiği vurgulanmıştır. Bunların yanı sıra okuma alışkanlığının yazma sürecini desteklediği, yazılarda noktalama işaretlerinin kullanımına dikkat edilmesi gerektiği, eğitim ortamının düzenlenmesi, öğrencilerin yazılarına uygun geribildirim verilmesi, çeşitli yazma sorunlarının asgari düzeye indirilmesine yönelik öneriler de sunulmuştur.

Öğretmenlere yönelik öneriler

Araştırmacıların yazma eğitimi ile ilgili öğretmenlere yönelik sunduğu önerilerin dağılımı Şekil 4’te verilmiştir. Bununla beraber konuyla ilgili öneri örnekleri de Tablo 3’te gösterilmiştir:

Şekil 4. Öğretmenlere yönelik önerilerin konu dağılımı

Şekil 4'te öğretmenlere yönelik önerilerin konu dağılımı görülmektedir. Bulgulara göre en fazla öneri yazma yöntem ve teknikleri (f=33) üzerine sunulmuştur. Bunu sırasıyla yazma etkinlikleri (f=23), rehber/model olma (f=15), duyuşsal unsurlar (f=9) ve öğretmen adayı eğitimi (f=9) ile ilgili önerilerin takip ettiği tespit edilmiştir.

Bunların yanında lisansüstü tezlerde; yazma alışkanlığı (f=8), geribildirim (f=8), ölçme ve değerlendirme (f=6) ve okuma alışkanlığı (f=5) ile ilgili önerilerin de sıkça yer aldığı anlaşılmıştır. Öte yandan dijital ortamlarda yazma (f=1), düşünme becerileri (f=1) yazılı anlatım türleri (f=3), materyal geliştirme ve kullanma (f=3) ve ortam düzenleme (f=3) ile ilgili önerilerin ise çok az yer bulduğuna dair bulgulara ulaşılmıştır.

Araştırmacıların sundukları önerilerin bazıları Tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 3.

Öğretmenlere Yönelik Örnek Öneriler

Konu	Örnek öneriler
Yazma yöntem ve teknikleri	Öğretmenler öğrencilerde yazma yöntem ve tekniği konusunda farkındalık oluşturacak yazma etkinlikleri tasarlamalı.
	Öğretmenler öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek amacıyla serbest, eleştirel, yaratıcı, kontrollü, güdümlü gibi yöntemler kullanmalı.
Yazma etkinlikleri	Öğretmenler yazma etkinliklerinde bilgi aktarmaktan öte, düşünceleri organize etme, yaratıcılığı besleme ve kendini ifade etme gibi unsurlara odaklanmalı.
	Yazma etkinliklerinde öğrencilerin ilgi alanlarına uygun konular seçilerek öğrenciler yazmaya teşvik edilmeli.

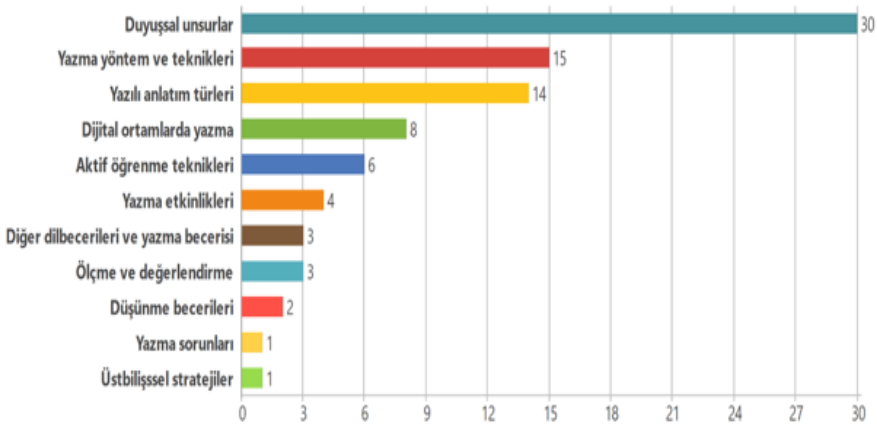
Rehber/model olma	Öğretmenler, yazma sürecine etkin rol oynamalı, öğrencileri yazma sürecinde yalnız bırakmamalı. Öğretmenler öğrencilerle beraber yazarak onlara model olmalı.
Duyuşsal unsurlar	Öğretmenler yazma kaygısı taşıyan ve yazmaya karşı olumsuz tutumlar besleyen öğrencileri tespit ederek bu olumsuz durumu tersine çevirecek etkinlikler yapmalı. Öğretmenler yazmaya yönelik öğrencilerin özgüvenini artırmak amacıyla sık sık yazma çalışmalarını yapıp cesaretlendirici geri bildirimlerde bulunmalı.
Öğretmen (aday) eğitimi	Üniversite eğitimi sürecinde yazma becerisini yönelik seçmeli dersler alınarak bu becerinin öğretiminde yetkinlik kazanılmalı. Öğretmen adaylarının etkin bir yazma becerisi edinmesi gerekir. Aksi takdirde edinilemeyen becerinin öğretimi de pek mümkün değildir.
Yazma süreci	Öğretmenler yazma öncesi, sırası ve sonrasına ilişkin öğrencileri bilgilendirmeli ve uygulamalı çalışmalar yapmalı. Öğretmenler yazma esnasında yönergeler yoluyla amacına uygun yazmayı sağlamalı.
Geribildirim	Öğretmenler yazma sürecinin her aşamasında geribildirimleri etkin kullanarak anlık dönütlerle yazma sürecinin başarıya ulaşmasını sağlamalı. Öğretmenler tek tipten ziyade farklı türde geribildirimler kullanılmalı.
Ölçme ve değerlendirme	Öğrencilerin yazılı metinleri mutlaka ölçüğe bağlı değerlendirilmeli ve bu noktada öğretmenlerin bilgi sahibi olması gerekli. Öğretmenler farklı ölçekler sayesinde öğrencilerin yazma becerisini ölçmeli.
Okuma alışkanlığı	Okumanın yazma becerisinin edinilmesinde katkısı olduğu için öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırılmalı. Öğretmenler okuma alışkanlığı edinilirken yeni öğrenilen kelimeleri yazma etkinlikleri yoluyla pekiştirilmesini sağlamalı.
Dijital ortamlarda yazma	Öğretmenlere dijital ortamlarda yazmaya yönelik eğitimler verilmeli. Öğretmenler dijital yazma becerilerini artırmak için blog gibi ortamları kullanması gerekli.
Aktif öğrenme teknikleri	Öğretmenler drama, rol oynama, istasyon gibi aktif öğrenme tekniklerini yazma sürecinde kullanması gerekli. Öğretmenler grupla yazma etkinliklerini aktif kullanmalı.
Üstbilişsel stratejiler	Öğretmenler üstbilişsel yazma stratejilerini derslerinde kullanmak için öğrenmesi gerekli. Öğrencilerin üstbilişsel yazma farkındalıklarını geliştirmek için öğretmenler çeşitli uygulamalar yapmalı.
Materyal geliştirme ve kullanma	Öğretmenler yazma materyalleriyle, yazma sürecini zenginleştirmeli. Öğretmenler yazma sürecinde görsel ve işitsel uyaranları kullanarak öğrencilerin dikkatini yazılacak konuya çekmeli.
Ortam	Öğretmenler yazma sürecinde öğrencilerin kendilerini özgür hissedebilecekleri ve fikirlerini rahatlıkla sunabilecekleri fiziksel ve duyuşsal ortam oluşturmalı. Öğretmenler yazma amacına ve konusuna göre yazma ortamını düzenlemeli.

Düşünme becerileri	Yazma sürecinde öğretmenler; yansıtıcı, analitik ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirici etkinliklere yer verilmeli.
---------------------------	---

Tablo 3'ten anlaşılacağı üzere, öğretmenlerin yazma yöntem ve teknikleriyle ilgili bilgi sahibi olması ve öğretim sürecinde doğru ve etkili olanları kullanmasına dair öneriler öne çıkmaktadır. Ayrıca önerilerde; öğretmenlerin yazma etkinlikleri tasarlaması, öğretim sürecinde de rehber olmasının gerektiği ve öğrencilerin yazma tutum ve motivasyonlarının dikkate alınmasının üzerinde sıklıkla durulmaktadır. Bunların yanı sıra yazma öğretimi sürecinde etkili olan temel unsurlara yönelik önerilerin yer alması dikkatini çekmektedir.

Araştırmacılara yönelik öneriler

Araştırmacıların yazma öğretimi ile ilgili yapılacak yeni araştırmalara yönelik sunduğu önerilerin dağılımı Şekil 5'te verilmiştir. Bununla beraber konuyla ilgili öneri örnekleri de Tablo 4'te gösterilmiştir:

Şekil 5. Araştırmacılara yönelik öneriler

Şekil 5'te yazma öğretimi süreciyle ilgili tezlerde yapılacak yeni çalışmalara yönelik sunulan önerilerin konu dağılımı görülmektedir. Bulgulara göre en fazla öneri duyuşsal unsurlar (f=30) üzerine yeni çalışmaların yapılması için sunulmuştur. Bunu sırasıyla yazma yöntem ve teknikleri (f=15) ve yazılı anlatım türleri (f=14) ile ilgili yapılacak araştırmalara dair önerilerin takip ettiği tespit edilmiştir.

Bunların yanında lisansüstü tezlerde; dijital ortamlarda yazma (f=8), aktif öğrenme teknikleri (f=6) ve yazma etkinliklerine (f=4) yönelik çalışmalar için önerilerin sunulduğu anlaşılmıştır. Öte yandan tezlerde üstbilişsel stratejiler (f=1), yazma sorunları (f=1), ölçme ve değerlendirme (f=3) ve diğer dil becerileri (f=1) ile ilgili araştırmalara dair önerilerin ise çok az yer bulduğu görülmüştür.

Araştırmacıların sundukları önerilerin bazıları Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 4.
Araştırmacılara Yönelik Örnek Öneriler

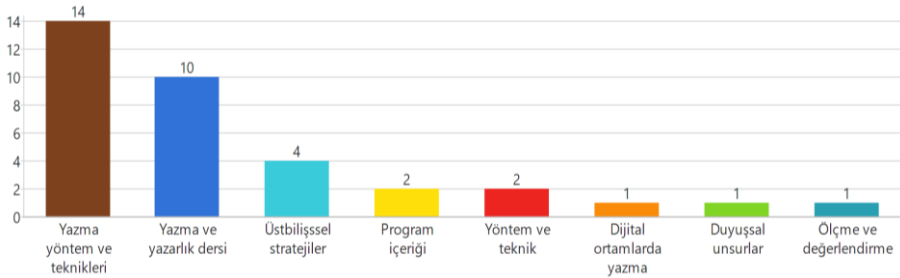
Konu	Örnek öneriler
Duyuşsal unsurlar	Çeşitli yazma çalışmalarının üst biliş ve duyuşsal özelliklere etkisi incelenebilir. Yazma yetkinliğini etkileyen öz yeterlik üzerine çalışmalar yapılabilir.
Yazma yöntem ve teknikleri	Süreç temelli yazma üzerine boylamsal araştırmalar yapılabilir. Yaratıcı ve eleştirel yazma teknikleri çalışmalara konu olabilir.
Yazılı anlatım türleri	Farklı metin türlerinin yazma sürecine etkisi araştırılabilir. Öyküleyici ve şiir metin türleri araştırmalarda daha fazla yer alabilir.
Dijital ortamlarda yazma	Blog, watpadd, wordpress gibi dijital ortamlarda yazma çalışmalarının yazma başarısı üzerindeki etkisi ile araştırılabilir. Mobil cihazlarda dijital hikâye yazma etkinliklerinin çeşitli açılardan yazma üzerindeki etkisi incelenebilir.
Aktif öğrenme teknikleri	Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımının çeşitli sınıf seviyelerindeki öğrencilerin yazma becerisine etkisi tespit edilebilir İşbirlikli öğrenmeyle yazma eğitiminin ilişkilendirildiği araştırmalar yürütülebilir.
Yazma etkinlikleri	Öğrencileri yazmaya motive etmek amacıyla okul içi ve dışı etkinliklerin yazma sürecine etkisi belirlenebilir. Yazma öncesi, sırası ve sonrasına özgü tasarlanan üstbilişsel etkinliklerin yazma becerisine etkisi ortaya konulabilir.
Diğer dil becerileri ve yazma becerisi	Dinleme ve konuşmanın yazma öğretimiyle ilişkilendirildiği araştırmalar oldukça azdır. Bu ilişkiyi tespit etmeye yönelik çalışmalar yapılabilir. Yazma becerisi ile diğer dil becerilerinin farklı boyutları arasındaki ilişkiyi ortaya koyan araştırmalar yürütülebilir.
Ölçme ve değerlendirme	Araştırmacılar yazma becerisini ölçmeye yönelik çalışma kâğıtları ve çok boyutlu değerlendirme araçları geliştirerek araştırmalarında bunlardan faydalanabilir. Çeşitli yazma türlerine yönelik rubrikler geliştirilerek farklı çalışma gruplarında kullanılabilir.
Düşünme becerileri	Yansıtıcı ve analitik düşünmeyi içeren etkinlikler tasarlanarak yazma becerisi üzerindeki etkisi tespit edilebilir. Eleştirel düşünme etkinliklerine dayalı yazma çalışmalarının faydasına ilişkin görüşler tespit edilebilir.
Yazma sorunları	Yazma tutukluğuyla ilgili yeni araştırmalar yapılmalı.
Üstbilişsel stratejiler	Üstbilişsel stratejileri içeren etkinlik tabanlı çalışmaların yazma becerisine etkisi belirlenebilir.

Tablo 4'teki yazma öğrenme alanına yönelik önerilerden hareketle, öğrencilerin yazma becerileri üzerinde duyuşsal unsurların etkili olduğu bu nedenle yeni çalışmalarda bu durumun dikkate alınması gerektiği anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra lisansüstü tezlerdeki öneriler, yazılı anlatım türlerinin öğretimi sürecinde çeşitli yazma yöntem ve teknikleri kullanılarak yeni çalışmalar yapılabileceğini göstermektedir. Diğer taraftan tabloda yer alan konu başlıklarıyla ilgili de

araştırmacılar için çeşitli önerilerin sunulması yazma eğitimi dair araştırmalarda çok yönlü bir bakış açısının hâkim olması gerektiğine işaret etmektedir.

Türkçe Öğretim Programı'na yönelik öneriler

Araştırmacıların yazma öğretimi ile ilgili öğretim programına yönelik sunduğu önerilerin dağılımı Şekil 6'da verilmiştir. Bununla beraber ilgili öneri örnekleri de Tablo 5'te gösterilmiştir:

Şekil 6. Türkçe öğretim programı ile ilgili önerilerin konu dağılımı

Şekil 6'da lisansüstü tezlerde Türkçe öğretim programı ile ilgili sunulan önerilerin konu dağılımı görülmektedir. Bulgulara göre en fazla öneri yazma yöntem ve tekniklerinin (f=14) öğretim programındaki yeri üzerine sunulmuştur. Bunun yanı sıra öğretim programına dair Yazma ve Yazarlık Becerileri dersi (f=10), üstbilişsel stratejiler (f=4), program içeriği (f=2), yöntem ve teknikler (f=2) ile ilgili önerilerin öne çıktığı tespit edilmiştir. Öte yandan tezlerde öğretim programına yönelik dijital ortamlarda yazma (f=1), duyuşsal unsurlar (f=1) ve ölçme ve değerlendirme (f=1) ile ilgili önerilerin ise çok az yer bulduğu belirlenmiştir.

Araştırmacıların sundukları önerilerin bazıları Tablo 5'te gösterilmiştir:

Tablo 5.

Türkçe Öğretim Programıyla İlgili Örnek Öneriler

Konu	Örnek öneriler
Yazma yöntem ve teknikleri	Programda yaratıcı yazmaya göre olan kazanımlar bulunması gerekmektedir.
	Programda yazma yöntem ve teknikleri diğer öğrenme alanlarıyla da ilişkilendirilmelidir.
Yazma ve yazarlık dersi	Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersi Öğretim Programı, çağın şartlarına uygun güncellenmelidir.
	Türkçe Dersi Öğretim Programında yazma kazanımları sayısı çoğaltılmalıdır.

Üstbilişsel stratejiler	Programda üstbilişsel stratejilerin kullanımına ilişkin kazanımlar bulunmalıdır. Programda üstbilişsel stratejilerin kullanımına ilişkin etkinlik örnekleri yer almalıdır.
Program içeriği	Programda, yazım kurallarının ve dil bilgisinin öğretimine yönelik içerik ağırlığı artırılabilir. Okul öncesinden itibaren programlar yazma becerisini geliştirme amacını taşıyacak şekilde güncellenmelidir.
Yöntem ve teknik	Türkçe öğretim programında Proje Tabanlı Öğrenme Yaklaşımına uygun yazılı anlatım etkinlikleri bulunmalıdır. Kuantum yazma tekniği programda bulunabilir.
Dijital ortamlarda yazma	Çağın gereği olarak Dijital ortamlarda yazma etkinlikleri programda mutlaka yer alması gerekmektedir.
Duyuşsal unsurlar	Öğretim programı yazma sürecinde duyuşsal unsurlara ilişkin unsurlara ağırlık verilmelidir.
Ölçme ve değerlendirme	Programda yazma sürecinin ölçme ve değerlendirilmesine ilişkin detaylı açıklamalar bulunmalı ve farklı ölçme araçları programda sunulmalıdır.

Tablo 5’te görüldüğü üzere, lisansüstü tezlerde çeşitli yazma yöntem ve tekniklerinin programda yer alması gerektiği sıklıkla önerilmiştir. Bunun yanı sıra Yazma ve Yazarlık Becerileri dersinin öğretim programına eklenmesi gerektiğine ilişkin öneriler dikkat çekmektedir. Ayrıca yazma kazanımlarının üstbilişsel stratejilere dönük hazırlanması gerektiği, aktif öğrenme tekniklerinin programda yer alması, dijital ortamlarda yazmaya yönelik kazanım sayısının artırılması, ölçme ve değerlendirme araçlarına yönelik ayrıntılı bilgilerin programda verilmesi gibi önerilerin sunulduğu tespit edilmiştir.

Türkçe ders kitabına yönelik öneriler

Bulgulara göre en fazla öneri yazma etkinlikleri (f=16) için sunulmuştur. Bu konuyu yazma yöntem ve teknikleri (f=4), metinler (f=2) ile ilgili önerilerin takip etmiştir.

Araştırmacıların sundukları önerilerin bazıları Tablo 6’da gösterilmiştir:

Tablo 6.

Türkçe Ders Kitabına Yönelik Örnek Öneriler

Konu	Örnek öneriler
Yazma etkinlikleri	Ders kitaplarında yazılı anlatım çalışmaları düzeye uygun farklı türlerde verilmesi gerekir. Ders kitaplarında öğrencinin günlük yaşamında kullanabileceği yazma etkinlikleri bulunmalıdır.

Yazma yöntem ve teknikleri	Yaratıcı yazma etkinliklerin kitaplarda oldukça azdır. Bu tekniğe uygun etkinlikler artırılmalıdır.
	Ders kitapları farklı yazma tekniklerine uygun etkinliklerle güncellenmelidir.
Metinler	Metinler seviye, içerik, uzunluk, anlaşılabilirlik açısından yazma sürecinde etkili olabileceğinden uygun metinler ders kitabına alınmalıdır.
	Metinler yazmaya özendirecek nitelikte olması gerekmektedir.

Tablo 6'ya göre lisansüstü tezlerde ders kitapları ile ilgili olarak yazma etkinliklerinin nitelikleri ve niceliklerine yönelik çeşitli önerilerde bulunduğu görülmektedir. Ayrıca yazma yöntem ve tekniklerine ders kitaplarında daha çok yer verilmesi için öneriler getirilmiştir. Yine metinlerin seviyeye uygunluk, içerik ve uzunluk özelliklerine dikkat edilerek seçilmesi gibi hususlara dair öneriler de verilmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

2018-2020 yılları arasında ana dili olarak Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış tezlerde sunulmuş olan yazma öğrenme alanı ile ilgili önerilerin eğilimlerini belirlemeyi amaçlayan araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmada 2018-2020 yılları arasında 76'sı yüksek lisans ve 23'ü doktora olmak üzere yazma öğrenme alanı ile ilgili 99 lisansüstü tez çalışmasının yapıldığı tespit edilmiştir. Veri kaynağındaki tezlerin çoğunun 2019 yılında hazırlanmış olduğu anlaşılmıştır. Alanyazında Türkçe eğitimi ile ilgili lisansüstü tezleri inceleyen Önal ve Maden (2021), Çoban (2022), Şentürk ve Yazar (2021) da çalışmalarında en fazla lisansüstü çalışmanın 2019'da yapıldığını tespit etmiştir.

Yazma öğrenme alanı ile ilgili lisansüstü tezlerde 566 farklı öneri sunulduğu belirlenmiştir. Bu öneriler konularına göre sınıflandırıldığında, en fazla önerinin yazma öğrenme-öğretme süreciyle ilgili olduğu görülmüştür. Bunu da sırasıyla öğretmen ve öğretmen adayları, yeni araştırmalar, Türkçe öğretim programı, Türkçe ders kitabı ile ilgili öneriler takip etmektedir.

Yazma öğrenme-öğretme süreciyle ilgili önerilerde yazma etkinlikleri, yazma süreci, yazma yöntem ve teknikleri, aktif öğrenme teknikleri ve duyuşsal unsurlar ile ilgili konuların daha fazla ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Bunların dışında; ailelere öneriler, okuma alışkanlığı, dönüt-düzeltilme, yazım kuralları ve noktalama işaretleri, disiplinlerarasılık, ölçme ve değerlendirme, dijital ortamlarda yazma, materyal hazırlanma ve kullanma, yazma sorunları, yazılı anlatım türleri ve ortam konularında da önerilerde bulunduğu bulgulara ulaşılmıştır. Önerilerdeki bu konu çeşitliliğinden anlaşılacağı üzere yazma öğretimi sürecinin çeşitli yönleri araştırmacılar tarafından dikkate alınmıştır. Bu durum aynı zamanda alan

yazınındaki lisansüstü tezleri konuları açısından inceleyen araştırmaların sonuçlarıyla da büyük ölçüde benzerlik göstermektedir. Örneğin Kemiksiz (2021) incelemiş olduğu lisansüstü tezlerde; yazma yöntem ve teknikleri, aktif öğrenme teknikleri, materyal, yazılı anlatım türleri, ölçme ve değerlendirme konularının ön plana çıktığını tespit etmiştir. Temizkan ve Erdevir (2020) yazılı anlatıma yönelik inceledikleri lisansüstü tezlerde; yazma yöntem ve teknikleri, yazma etkinlikleri, aktif öğrenme teknikleri, metin yapısı öğretimi, yazım ve noktalama kuralları gibi değişkenlerin çalışmalara konu olduğuna dair sonuçlara ulaşmıştır. Tok ve Potur (2015) inceledikleri tezlerin konu bakımından yazma yöntemleri ve farklı türlerde metin yazmaya yoğunlaştığını belirlemiştir. Aynı şekilde Elbir ve Yıldız (2012) da çalışmalarında yazma becerisi, yazma tekniği, yazma tutumları ve yazma programı konularının lisansüstü tezlerde daha fazla çalışıldığını tespit etmiştir.

İncelenen lisansüstü tezlerde yazma eğitimi sürecini konu alan önerilerin oldukça fazla olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacılar bu konuyla ilgili olarak yazma öncesinde hazırbulunuşluğu sağlama, yazılacak metinle ilgili araştırma yapma, konu seçimi gibi unsurların dikkate alınması yönünde öneriler getirmişlerdir. Yazma sırasında ise taslak metin oluşturma, dönüt ve düzeltme süreçlerinin etkin kullanımı ve sürecin zamana yayılması gerektiği önerilerden anlaşılmaktadır. Yazma sonrasında ise yazının paylaşımı üzerine önerilerde bulunulmuştur. Araştırmacılar süreç temelli yazma konusunda öğrencilerin yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadığını, klasik yöntemlerle yazma çalışmalarının yürütüldüğünü ve bu nedenle yazma öğretimi sürecinde birtakım sıkıntılar yaşandığını önerilerinde sıklıkla dile getirmişlerdir. Programda da belirtildiği gibi süreç temelli yazma öğrencinin bu beceriyi edinmesinde oldukça önemlidir. Alanyazında yapılan çalışmalarda da süreç temelli yazmanın öğrencilerin yazılı anlatım becerisini geliştirdiği, yazmaya motive ettiği, yazmaya yönelik kaygıyı düşürdüğü ve yazma tutumunu artırdığı ifade edilmektedir (Bayat, 2014; Dilidüzgün, 2013; Göçer, 2015; Karatay, 2011; Sever & Memiş, 2013).

Yazma eğitimi süreciyle ilgili önerilerin yazma etkinliklerinin nitelikleri, bu süreçte kullanılması gereken yazma yöntem ve teknikleri, aktif öğrenme yöntemlerine yönelik olduğu belirlenmiştir. Araştırmacılar yazma etkinliklerinin öğrencilerin seviyesine uygun ve ilgisini çekebilecek nitelikte olması gerektiğine önerilerde sıklıkla değinmişlerdir. Bu etkinliklerde yaratıcı yazma, eleştirel yazma, metin tamamlama, özet çıkarma, not tutma gibi bazı yazma yöntemlerinin kullanılması da önerilerde geçmektedir. Ayrıca yazma etkinliklerinde yaratıcı drama, rol oynama, işbirlikli öğrenme, istasyon tekniği gibi aktif öğrenme tekniklerine başvurulmasına dair öneriler de sunulmuştur. Alanyazında yapılan çalışmalarda da yazma etkinliklerinde, yazma tekniklerinin ve aktif öğrenme yöntemlerinin bu becerinin kazandırılmasında önemli derecede rol oynadığı ortaya konulmuştur (Maden, 2011; Susar Kırmızı, 2009; Sulak ve Erdoğan, 2019; Temizkan, 2011; Topçuoğlu Ünal & Tekin, 2013). Bu konuların dışında araştırmacılar yazma öğretimi süreciyle ilgili duyuşsal unsurlar, okuma alışkanlığı,

dönüt-düzeltilme, ölçme ve değerlendirme, dijital ortamlarda yazma, materyal hazırlanma ve ortam gibi hususlarda dikkat çeken önerilere tezlerinde yer vermiştir. Araştırmacıların önerdikleri bu hususlar alanyazında yapılan çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. Örneğin Dayan ve Girmen (2018) ve Abou Shaaban (2015) dijital öyküleme çalışmalarının öğrencilerin yazma becerisini geliştirdiğini belirlemiştir. Yıldız (2016) ve Coşkun ve Tamer (2015) çalışmalarında geribildirimlerin öğrencilerin yazma becerisi üzerinde olumlu etkisinin olduğunu ortaya koymuştur. İlgili araştırmalarda motivasyon, tutum, ilgi vb. duyuşsal unsurların yazma sürecinde etkili olduğunu ispatlayan tespitler yapılmıştır (Arıcı & Dölek, 2020; Baştuğ, 2015; Ulu, 2018). Bunların yanı sıra alanyazında okuma alışkanlığı ile yazma arasındaki ilişkiyi vurgulayan öneriler ile ilgili olarak yazma becerisi gelişmiş öğrencilerin okuma alışkanlığına da sahip olduğunu ortaya koyan araştırmalara ulaşılabilmektedir (Akin, 2016; Dölek, 2021; Eminoğlu & Özkan, 2019).

Öğretmenlere yönelik çeşitli önerilerin sunulduğu belirlenmiştir. Öğretmenlere dair daha çok yazma yöntem ve teknikleri, yazma etkinlikleri ve rehber/model olma konularına dair öneriler sunulmuştur. Bu konuların dışında duyuşsal unsurlar, öğretmen adayı eğitimi, yazma süreci, geribildirim, ölçme ve değerlendirme, dijital ortamlarda yazma, okuma alışkanlığı gibi konularda da önemli sayıda önerilerde bulunulmuştur. Yazma dil becerilerinin gelişiminde son halkadır. Bu nedenle Türkçe öğretmenin bu konuda donanımlı olması gerekmektedir. Araştırmacılar da öğretmenlerin gerek üniversite eğitiminde gerekse hizmet içinde yazma öğretimine yönelik eğitim almalarını sıklıkla önermişlerdir. Nitekim öğretmenlerin yazma öğretiminde yöntem ve teknikleri uygulama konusunda yeterli olmadıkları önerilerde vurgulanmıştır. Ungan (2007) da “Öğretmenlerin kendilerinin dahi etkili yazma tekniklerinden haberdar olmadığı bir ortamda, öğrencilerin etkili yazılı anlatım becerisi kazanmalarını” (s. 466) beklemenin yanlış olacağını ifade etmiştir. Diğer taraftan yazma eğitimi sürecinde öğretmenlerin rehber ve yönlendirmeleri üzerinde durulmuş ve bu konuda birçok öneriye lisansüstü tezlerde yer verilmiştir.

Yazma öğrenme alanına yönelik önerilerde öğrencilerin ilgi, tutum, motivasyon gibi duyuşsal özellikleri dikkate alınmadan hedeflenen başarıya ulaşamayacağı ortaya konulmuştur. Alanyazında konuyla ilgili yapılan araştırma sonuçları da duyuşsal unsurların yazılı anlatım sürecinde başarıya ulaşılmasında etkili olduğunu göstermektedir (Maden & diğ., 2015; Temel & Katrancı, 2019; Türkben, 2021; Ulu, 2018). Bunun yanında lisansüstü tezlerde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yaparken tek tip ölçme aracı kullandıklarına dikkat çekilerek bunun yerine rubrik, kontrol listesi, gözlem vb. çeşitli araçlara yönelmeleri önerilmiştir. Yazma sürecinde farklı materyallerden faydalanma, geribildirim verme ve dijital ortamlarda yazma gibi konular da sunulan öneriler arasındadır. Zira konuyla ilgili araştırmalar, yazma sürecinde geribildirimlerin, materyal kullanımının ve dijital ortamlarda yazma çalışmalarının öğrencilerin yazılı anlatım becerisini geliştirdiğini ve yazmaya yönelik duyuşsal özelliklerini olumlu etkilediğini ortaya koymaktadır (Eroğlu &

Okur, 2022; Et & Çağlayan Dilber, 2022; Maden & diğ., 2018; Temizkan & Ünlüoğlu, 2017). Yazma öğrenme alanına yönelik öneriler arasında aktif öğrenmeyi sağlayacak yöntem ve tekniklerin kullanımı da önemli bir yer tutmaktadır. Nitekim alanyazında aktif öğrenme tekniklerinin yazılı anlatım becerisini geliştirdiğini ortaya koyan birçok çalışma bulunmaktadır (Maden, 2011; Maden, 2020; Önal, 2020; Susar Kırmızı, 2009; Taşkın & Karakuş Tayşi, 2018).

Araştırmacılara yönelik duyuşsal unsurlar, yazma yöntem ve teknikleri, yazılı anlatım türleri ve dijital ortamlarda yazma konuları üzerine daha fazla öneride bulunulduğu tespit edilmiştir. Bunlarla birlikte araştırmacılar için aktif öğrenme teknikleri, yazma etkinlikleri, ölçme ve değerlendirme konularında da öneriler yer almaktadır. Ayrıca araştırmacılar için düşünme becerileri ve üstbilişsel stratejiler konularında daha az öneride bulunulması dikkat çekmektedir. Diğer taraftan önerilerdeki konu çeşitliliğinden anlaşılacağı üzere lisansüstü tez yazarlarının yazma öğretiminin farklı yönlerine dair çeşitli bilimsel araştırmaların yürütülmesi için farkındalık oluşturmayı amaçlamadıkları söylenebilir. Yazma öğrenme alanına dair lisansüstü tezlerin alanın problemlerine çözümler sunma yanında, yeni açılardan yazma becerisinin araştırılması için yol gösterici olacağı değerlendirilebilir. Bu bakımdan araştırmacılara yönelik önerilerin özgün ve problem çözücü içeriğe sahip çalışmalarına kapı aralayacağı yadsınamaz.

Türkçe öğretim programına yönelik en fazla yazma yöntem ve teknikleri konusunda öneri sunulmuştur. Konuya dair önerilerde yazma becerilerini içeren kazanımların daha fazla yer alması, yaratıcı yazma ve eleştirel yazma gibi tekniklerle ilgili programdaki içeriklerin sınıf seviyesine göre artırılması gerektiği vurgulanmıştır. Nitekim 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda uygulamada olan programdan farklı olarak yazma yöntem ve teknikleri ile ilgili kazanım, açıklama, etkinlik örnekleri yer almaktaydı. Alanyazında da Şimşek (2022) 2019 Programı'nda yazma kazanım ve açıklamaları ile yöntem ve teknik açısından ayrıntılara yer verilmediğine dair sonuçlara ulaşmıştır. Programa dair öneriler arasında yazma yöntem ve teknikleri konusunu Yazma ve Yazarlık Dersi, üstbilişsel stratejiler, programın içeriği ile ilgili hususlar da yer almaktadır. Bunların dışında dijital ortamlarda yazma, duyuşsal unsurlar, ölçme ve değerlendirme ile ilgili sadece birer öneride bulunulmuştur. Bu önerilerde genel olarak Yazma ve Yazarlık Dersi'nin öğretim programı ile bütünleştirilmesi ve bununla ilgili içerik ve kazanımların programda yer alması gerektiğine değinilmektedir. Ayrıca gerek üstbilişsel yazmaya gerekse yazmanın duyuşsal yönüyle ilgili kazanımlara çok az yer verildiği bununla beraber yazma sürecinin ölçülmesi ve değerlendirmesine yönelik program açıklamalarının yetersiz olduğu ifade edilerek bu eksiklerin giderilmesi ile ilgili öneriler de sunulmuştur. Alanyazında yazma becerisi açısından öğretim programını inceleyen araştırmacılar da benzer eksikler üzerinde durmuşlardır. Örneğin Çifçi ve Soyuçok (2021) da araştırmasında, Türkçe öğretim programlarının yazma becerisi açısından yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yine Sarıkaya (2020) ve Uygun ve

Çetin (2020) Türkçe dersi öğretim programlarında yaratıcı yazmaya hizmet eden kazanımların az olduğunu tespit etmiştir.

Türkçe ders kitaplarına yönelik yazma etkinlikleri başta olmak üzere yazma yöntem ve teknikleri ve metinler üzerine önerilerde bulunduğu tespit edilmiştir. Tezlerde sunulan öneriler ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin bu beceriyi kazandırmak için yeterli olmadığını göstermektedir. Önerilerden hareketle bu etkinliklerin öğrencinin ilgisi, yaşı ve yazma eğilimleri çok fazla dikkate alınmadan sınıf seviyelerine dağıtıldığı değerlendirilmektedir. Bu tespitler bağlamında kitaplardaki etkinliklerin gözden geçirilerek düzeltilmesi doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur. Etkinliklerin dışında yazma yöntem ve tekniklerinin ders kitaplarında yeterli oranda yer almadığı ve bu durumun düzeltilmesine dair önerilere yer verildiği görülmüştür. Bunun yanı sıra metinlerle ilgili olarak öğrencide yazma isteği uyandıracak farklı türde metinlerin ders kitaplarına alınması gerektiği sıkça vurgulanan önerilerdendir. Türkçe ders kitaplarına yönelik tüm bu öneriler yazılı anlatımı geliştirme noktasında ders kitaplarının birtakım eksikler içerdiğini göstermektedir. Alanyazında Türkçe ders kitaplarını inceleyen çalışmalarda da önerilerde geçen eksiklikler dile getirilmektedir. Örneğin Karacaoğlu ve diğerlerinin (2021) araştırmasında da Türkçe ders kitaplarının yazma becerisini geliştirmek için tam anlamıyla yeterli olmadığı ortaya konulmuştur. Maden ve Önal (2020) yazılı anlatım etkinlikleri bakımından Türkçe ders kitaplarının zengin ve çeşitlilik arz etmediğini tespit etmiştir. Karakaş Yıldırım (2020) da incelediği Türkçe ders kitabındaki yazma etkinliklerinin üst düzey bilişsel becerileri kazandırma konusunda yetersiz kaldığını belirlemiştir.

Sonuç olarak, 2018-2020 yılları arasında yazma öğrenme alanı ile ilgili 76'sı yüksek lisans ve 23'ü doktora olmak üzere 99 lisansüstü tezin hazırlandığı tespit edilmiştir. Söz konusu tezlerdeki önerilerin daha çok yazma eğitimi süreciyle ilgili olduğu sonucuna varılmıştır. Bunu da sırasıyla öğretmenlere, araştırmacılara, öğretim programına ve ders kitabına yönelik öneriler takip etmiştir. Yazma öğretimi süreciyle ilgili önerilerin en fazla yazma (öncesi, esnası, sonrası) süreci, yazma etkinlikleri, aktif öğrenme teknikleri ve duyuşsal unsurlar üzerine yoğunlaştığı görülmüştür. Yazma sürecinin verimli ve etkili bir şekilde yürütülebilmesinde önemli bir yeri olan bu unsurların araştırmacılar tarafından dikkate alındığı anlaşılmaktadır. Ayrıca öğretmenlere ve öğretmen adaylarına yönelik yöntem ve teknikler ile yazma etkinlikleri konusunda önerilerin daha fazla sunulduğu belirlenmiştir. Bu durum tezlerde öğretmenlerin yazma etkinliklerini ve yöntem-tekniklerini doğru biçimde kullanmalarının önemine vurgu yapıldığını göstermektedir. Ayrıca tezlerde, yapılacak yeni çalışmalar için duyuşsal unsurlar ile yazma yöntem ve tekniklerine dair önerilere de sıklıkla yer verilmiştir. Türkçe öğretim programına ilişkin önerilerde de yazma yöntem ve teknikleri konusunun başı çektiği anlaşılmıştır. Yine programa dair yazma becerilerini içeren kazanımların daha fazla yer alması gerektiği önerilmiştir. Türkçe ders kitaplarına yönelik ise yazma etkinlikleri başta olmak üzere yöntem ve teknikler ve metinlere dair

önerilerde bulunulmuştur. Ulaşılan sonuçlar, yazma öğretimi ile ilgili önerilerde becerinin kazandırılmasında temel unsurlardan olan etkinliklere ve yöntem çeşitliliğine bunun için de program ve kitapların güncellenmesine önem verildiğini ortaya koymaktadır.

Öneriler:

Ulaşılan sonuçlardan hareketle aşağıdaki önerilerde bulunabilir:

- a. Yazma becerisini geliştirmede süreç temelli yazma modelinin etkili olduğu görülmüştür. Bu nedenle öğretmenlerin süreç temelli yazma etkinlikleri ile öğretim sürecini yürütmesi daha faydalı olabilir.
- b. Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin daha nitelikli bir şekilde oluşturulması gerekmektedir.
- c. Yazma alanı ile ilgili yeni araştırmalarda yazmanın duyuşsal yönü, aktif öğrenme teknikleri ve üstbilişsel yazma stratejileri dikkate alınmalıdır.
- d. Türkçe dersi öğretim programı yazma kazanımları, üst bilişsel stratejiler, duyuşsal özellikleri, yöntem ve teknikler açısından gözden geçirilmeli ve geliştirilmelidir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı:

Çalışmanın planlanmasına, yürütülmesine ve yazılı hale getirilmesine birinci araştırmacı %50 ikinci araştırmacı %50 oranında katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı:

Araştırmacıların, araştırma ile ilgili diğer kişiler ve kurumlarla herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek ve Teşekkür Beyanı:

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Etik Kurul Beyanı:

Bu araştırmada veriler, dokümanların incelenmesinden elde edilmiştir. Bu nedenle araştırma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Kaynakça

- Abou Shaaban, S. S. (2015). The effects of digital storytelling, storytelling and storyreading on enhancing Palestinian ninth graders' paragraph writing skills. *European Journal of Educational Studies*, 7(1), 23-34. <http://dx.doi.org/10.46827/ejes.v7i12.3428>
- Akdeniz, S. (2019). Ortaokul Türkçe ders kitaplarının Türk ve dünya edebiyatını temsil kabiliyeti açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 8(2), 1119-1136.

- Akın, E. (2016). Ortaokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı ve yazma tutumları ile Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 54, 469-483.
- Arıcı, M. A., & Dölek, O. (2020). Ortaokul öğrencilerinin yazma özyeterlik algı düzeyleri ile yazma başarımları arasındaki ilişki. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1204-1217. <https://doi.org/10.169116/aded.780393>
- Avcı, İ. N., & Tepeli, Y. (2022). Türkçe Dersi Öğretim Programı bağlamında 5. sınıf Türkçe dersi öğretimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 26, 99-124. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1073849>
- Baştuğ, M. (2015). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yazma eğilimi, tutumu ve yazma tutukluğunun yazma başarısı üzerine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 40(180). <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2015.4279>
- Batdı, V. (2017). Smart board and academic achievement in terms of process of integrating technology into instruction: A study on the meca. *Croatian journal of education*, 19(3), 763-801.
- Batdı, V. (2019). *Meta-tematik analiz*. Anı Yayıncılık.
- Bayat, N. (2014). Sürece dayalı yazma yaklaşımının yazma başarısı ve kaygısı üstündeki etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(3), 1123-1141.
- Canlı, S. (2015). Türkçe ders kitaplarına seçilecek metinlerin belirlenmesinde çocuğa görelik ilkesi. *Journal of Language Education and Research*, 1(1), 98-123.
- Çoban, A. (2022). Yaratıcı yazmayla ilişkili hazırlanan doktora tezlerinin betimsel içerik analizi *JRES*, 9(1), 142-153. <https://doi.org/10.51725/etad.1051867>
- Cohen, J. (1960). A coefficient of agreement for nominal scales. *Educational and psychological measurement*, 20(1), 37-46.
- Coşkun, E., & Tamer, M. (2015). Yazma eğitiminde geri bildirim türleri ve kullanımı / types and use of feedback in writing education. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 337-372.
- Çiççi, M., & Soyuçuk, M. (2021). Türkçe öğretim programlarında hikâye yazma öğretimi. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED*, 3(5), 309-332.
- Dayan, G., & Girmen, P. (2018). Türkçe eğitimi yazma sürecinde: Dijital öyküleme. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 6(3), 207-228.
- Demir Atalay, T. (2015). Yazma becerisi açısından örnek bir kitap incelemesi. *AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]*, (54), 727-777.
- Demirel, Ö. (2003). *Türkçe öğretimi*. Pegem Akademi.

- Dilidüzgün, S. (2013). The effect of process writing activities on the writing skills of prospective Turkish teachers. *Eurasian Journal of Educational Research*, 52, 189-210.
- Dölek, O. (2021). Okuma alışkanlığı ve üstbilişsel yazma stratejileri farkındalığının yazma başarımı üzerindeki etkisi: Bir yapısal eşitlik modellemesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(3), 931-946. <https://doi.org/10.16916/aded.912057>
- Elbir, B., & Yıldız, H. (2012). İlköğretim yazma eğitimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarının değerlendirilmesi. *Akademik Bakış Dergisi*, 30, 1-11.
- Eminoğlu, N., & Özkan, Y. Ö. (2019). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ile doğru yazma becerileri arasındaki ilişki. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 7(2), 87-95. <https://doi.org/10.35233/oyea.571160>
- Eroğlu, A., & Okur, A. (2022). Dijital hikâye anlatımının ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin hikâye yazma kaygıları üzerindeki etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(234), 1529-1552. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.824215>
- Et, E., & Çağlayan Dilber, N. (2022). Karikatürle yazma çalışmalarının ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma başarısına etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(2), 291-308. <https://doi.org/10.16916/aded.1023541>
- Demir, T. (2012). Türkçe eğitiminde yaratıcı yazma becerisini geliştirme ve küçürek öykü/Development of creative writing skills in Turkish education and short story. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 343-357.
- Göçer, A. (2008). İlköğretim Türkçe ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 197-210.
- Göçer, A. (2016). *Yazma eğitimi* (2. Baskı). Pegem Akademi.
- Göçer, A. (2015). Applicability and effectiveness of process-based writing approach with working groups. *International Journal of Language Academy*, 3(12),14-36.
- Güneş, F. (2016). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller*. Pegem Akademi Yayınları
- İşcan, A., & Cımbız, A. T. (2018). Ortaokul 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki resimlerin metinlerle uyum düzeyinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 250-272. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2018.-380009>
- Temizkan, M., & Erdevir, M. (2020). Yazılı anlatımla ilgili yüksek lisans tezlerinde kullanılan değişkenler üzerine bir değerlendirme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1218-1244. <https://doi.org/10.16916/aded.781073>
- Karacaoğlu, M. Ö., Dağ, M., & Uzun, O. (2021). Türkçe ders kitaplarındaki yazma etkinliklerinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 96-126. <https://doi.org/10.21733/ibad.852233>

- Karatay, H. (2011). 4+1 planlı yazma ve değerlendirme modelinin öğretmen adaylarının yazılı anlatım tutumlarını ve yazma becerilerini geliştirmeye etkisi. *Turkish Studies*, 6(3), 1029-1047. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.2622>
- Karakaş Yıldırım, Ö. (2020). 8. sınıf Türkçe ders kitabındaki yazma etkinliklerinin yenilenmiş Bloom taksonomisine göre incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 315-325. <https://doi.org/10.16916/aded.675304>
- Kemiksiz, Ö. (2021). Yazma becerilerinin geliştirilmesi üzerine hazırlanan tezlere yönelik bir inceleme: yarı deneysel çalışmalar. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(41), 3172-3203. <https://doi.org/10.26466/opus.887374>
- Landis, J. R., & Koch, G. G. (1977). An application of hierarchical kappa-type statistics in the assessment of majority agreement among multiple observers. *Biometrics*, 363-374.
- Maden, S., Dincel, Ö., & Maden, A. (2015). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazma kaygıları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(2), 748-769. <https://doi.org/10.7884/teke.488>
- Maden, S., Banaz, E., & Maden, A. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının dijital ortamlardaki yazma alışkanlıkları. *Journal of Research in Education and Teaching*, 7(1), 103-112. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.889022>
- Maden, A. (2020). İstasyon tekniğinin yazılı anlatım başarısı ve tutumuna etkisi ön lisans öğrencileri örneği. *Tarih Okulu Dergisi*, 13(45), 934-951. <http://dx.doi.org/10.29228/joh.24739>
- Maden, S., & Önal, A. (2020). Türkçe ve İngilizce ders kitapları üzerine karşılaştırmalı bir analiz: 7. sınıf örneği. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 732-752. <https://doi.org/10.16916/aded.694548>
- Maden, S. (2011). Jigsaw I tekniğinin yazılı anlatım becerisi akademik başarısına etkisi. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 11(2), 901-917.
- Maxwell, J. (1992). Understanding and validity in qualitative research. *Harvard educational review*, 62(3), 279-301.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J., Altman, D. G., & PRISMA Group, T. (2009). Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: the PRISMA statement. *Annals of internal medicine*, 151(4), 264-269.
- Noblit, G. W., & Hare, R. D. (1988). *Meta-Ethnography: Synthesizing Qualitative Studies*. Sage Publications
- Önal, A. (2020). Çevrimiçi iş birlikli öğrenme yönteminin ortaokul öğrencilerinin ikna edici yazma becerilerine ve yazma kaygılarına etkisi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Giresun Üniversitesi.

- Önal, A., & Maden, S. (2021). Türkçe eğitimi ile ilgili 2015-2019 yılları arası lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 929-941. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.879623>
- Özbay, M. (2007). *Türkçe özel öğretim yöntemleri*. (2. baskı). Öncü Yayıncılık.
- Paterson, B. L., Thorne, S. E., & Canam, C. (2001). *Meta-Study of Qualitative Health Research: A Practical Guide to Meta-Analysis and Meta-Synthesis*. Sage Publications.
- Ulu, H. (2018). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yazma eğilimleri, tutumları ile yazma başarıları arasındaki ilişki. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(5), 1601-1611. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2171>
- Uyar, Y. (2016). Yazma becerisini geliştirmeye yönelik araştırmalar: Son çeyrek asrın değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 11, 2273-2294. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9479>
- Uyğun, A., & Çetin, D. (2020). 2018 Türkçe dersi öğretim programındaki yazma kazanımlarının yaratıcı yazma becerisine uygunluğu. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 1-13. <https://doi.org/10.16916/aded.604030>
- Sarıkaya, B. (2020). Yazma kazanımlarının yaratıcı yazmaya uygunluğu (2015 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programları örnekleri). *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 42-55.
- Sever, S. (2000). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Anı Yayıncılık.
- Sever, E., & Memiş, A. (2013). Süreç temelli yazma modellerinin ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin yazım-noktalamalar becerisine ve yazma eğilimine etkisi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), <https://dergipark.org.tr/en/pub/ksbd/issue/16222/169897>
- Shenton, A. K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for information*, 22(2), 63-75.
- Sidekli, S., & Uysal, H. (2017). Yazma eğitimine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi: Bir meta analiz çalışması [Examination of postgraduate theses on writing education: A meta-analysis study]. *Electronic Turkish Studies*, 12(25), 705-720. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12217>
- Sulak, S. E., & Erdoğan, M. (2019). Yaratıcı drama yönteminin ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerine etkisi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(16), 1118-1139. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.543649>
- Susar Kırmızı, F. (2009). Türkçe dersinde yaratıcı drama yöntemiyle yaratıcı yazma çalışmalarının yazmaya yönelik tutuma etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 4(7), 51-68.
- Şentürk, C., & Yazar, İ. (2021). Türkçe öğretimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların analizi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE)*, 10(4), 258-276.

- Şimşek, T. (2022). Türkçe dersi yazma becerisinin öğretim programları çerçevesinde karşılaştırmalı değerlendirmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 29, 19-36. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1163998>
- Temel, S., & Katrancı, M. (2019). İlkokul öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri, yazmaya yönelik tutumları ve yazma kaygıları arasındaki ilişki. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(17), 322-356. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.590688>
- Temizkan, M. (2011). Yaratıcı yazma etkinliklerinin öykü yazma becerisi üzerindeki etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(2), 919-940.
- Temizkan, M., & Erdevir, M. (2020). Yazılı anlatımla ilgili yüksek lisans tezlerinde kullanılan değişkenler üzerine bir değerlendirme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1218-1244.
- Temizkan, M., & Ünlüoğlu, C. (2017). Görsel destekli yazma etkinliklerinin öğrencilerin yazma başarılarına ve yazmaya yönelik görüşlerine etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 437-448. <https://doi.org/10.16916/aded.781073>
- Taşkın, Y., & Karakuş Tayşi, E. (2018). Proje tabanlı öğrenme yaklaşımının yazma becerisine ve yazma kaygısına etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1226-1240. <https://doi.org/10.16916/aded.460375>
- Tok, M., & Potur, Ö. (2015) Yazma eğitimi alanında yapılan akademik çalışmaların eğilimleri (2010-2014 Yılları). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 1-25. <https://doi.org/10.16916/aded.30614>
- Topçuoğlu Ünal, F., & Tekin, M. T. (2013). Eleştirel yazmaya ilişkin Türkçe öğretmeni adaylarının metaforik algıları. *Turkish Studies*, 8(13), 1595-1606.
- Türkben, T. (2021). Ortaokul öğrencilerinin yazma becerileri, yazmaya yönelik tutumları ve yazma motivasyonları arasındaki ilişki. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 900-922. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2021.21.64908-788146>
- Yıldız, N. (2016). Dönüt verme ve düzeltme türlerinin altıncı sınıf öğrencilerinin yazma becerisine etkisi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 5(2), 312-327. <https://doi.org/10.14686/buefad.v5i2.5000189426>

Extended Abstract

The contribution of academic studies on writing teaching to vocabulary teaching is undeniably important. The results of these studies shape the curriculum and textbooks. In addition, these studies guide teachers in various aspects in the writing teaching process. Among these academic studies, the findings, conclusions and suggestions of the graduate theses, which deal with the subject more comprehensively, should be taken into consideration more. In the research,

suggestions about writing in master's and doctoral theses written in the field of teaching mother tongue Turkish were examined. The absence of studies in the literature examining the suggestions in graduate theses on teaching writing has been effective in conducting this research.

Qualitative research methods were used to examine the suggestions about writing education in master's and doctoral theses written in the field of teaching mother tongue Turkish between 2018-2020. The material of the study was obtained from the National Thesis Center. In order to obtain the material of the study, the keywords Turkish, Turkish teaching, Turkish education, writing skill, writing teaching and writing education were written in the thesis search sections in the National Thesis Center, and the theses on leave were taken into account by placing a year restriction between 2018-2020. Meta-thematic analysis was used to determine the suggestions in the postgraduate theses that constitute the research data were used to determine the suggestions in the graduate theses that constitute the data of the research. The suggestions determined in this framework were coded and classified as writing teaching, teachers and teacher candidates, researchers, Turkish curriculum and Turkish textbook

It was concluded that 566 suggestions were put forward by the researchers in the postgraduate theses related to the field of writing learning. When these suggestions were classified according to their subjects, it was determined that the most suggestions were related to the writing process. This is followed by suggestions for teachers and teacher candidates, researchers, Turkish Curriculum, and Turkish textbooks, respectively.

It was concluded that the topics related to the writing process, writing activities, writing methods and techniques, active learning techniques and affective elements came to the fore more in the suggestions in the graduate theses related to the writing teaching process. Apart from these, it has been reached that suggestions were made to families on reading habits, feedback-correction, spelling rules and punctuation marks, interdisciplinarity, assessment and evaluation, writing in digital environments, material preparation and use, writing problems, written expression types and media.

According to another finding of the study, it was understood that suggestions were presented on various subjects for teachers and teacher candidates. Among them, it was found that there are more suggestions on writing methods and techniques, writing activities and being a guide/model. In addition to these issues, it has been determined that a significant number of suggestions have been made on various issues such as affective elements, pre-service teacher education, writing process, feedback, assessment and evaluation, writing in digital environments, and reading habits.

As another sub-problem of the study, it was determined that more suggestions were made for the researchers on affective elements, writing methods and technical written expression types, and writing in digital environments. In addition to these, it has been determined that there are

suggestions on active learning techniques, writing activities, assessment and evaluation. Apart from these, it was concluded that the researchers made fewer suggestions on thinking skills and metacognitive strategies.

The researchers offered suggestions about the writing methods and techniques related to the Turkish Curriculum. It was determined that the researchers gave suggestions on writing and authorship course, metacognitive strategies, issues related to the content of the program, method and technique after writing method and technique. Apart from these, it was found that only one suggestion was made about writing in digital environments, affective elements, assessment and evaluation. As another sub-problem of the study, it was determined that suggestions were made on writing methods and techniques and text topics, especially writing activities for Turkish textbooks.

As a result, it has been reached that the suggestions in the graduate theses are mostly presented about the writing teaching process. This was followed by suggestions for teachers and teacher candidates, researchers, Turkish Curriculum and Turkish textbook, respectively. It was determined that the suggestions about the writing teaching process were mostly presented on the writing process, writing activities, active learning techniques and affective elements. It is among the results reached that these elements, which have an important place in the efficient and effective execution of the writing process, are taken into account by the researchers. In addition, it was concluded that there were more suggestions about writing methods and techniques and writing activities for teachers and teacher candidates. This situation shows that the researchers emphasize the importance of teachers to carry out writing activities effectively and to use writing methods and techniques in the process. Researchers have made more suggestions for designing studies by considering affective elements, writing methods and techniques for new studies to be done. It has been understood that writing methods and techniques take the lead in the suggestions regarding the Turkish Curriculum. Regarding this issue, it has been suggested that the acquisitions involving writing skills should be included more. It has been reached that researcher have made suggestions on writing methods and techniques and text subjects, especially writing activities, for Turkish textbooks. It has been understood that these suggestions are in the direction of increasing the competencies by updating the books on the variety of activities and methods, which are the basic elements in the acquisition of writing skills.